

Barbara SORYCHTA-WOJSCZYK
Politechnika Śląska
Wydział Organizacji i Zarządzania
Instytut Zarządzania i Administracji

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI MIASTA ZABRZE A STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Streszczenie. Jednostki samorządu terytorialnego na mocy ustawy zostały zobligowane do opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna być spójna ze strategią rozwoju, a ich realizacja powinna doprowadzić do osiągnięcia założonych celów. W artykule przedstawiono zadania jednostek samorządu terytorialnego oraz omówiono Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zabrze i Strategię Rozwoju dla Miasta Zabrze pod kątem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Przeanalizowano zrealizowane działania i wskazano obszary wymagające podjęcia działań, mających na celu poprawę dostępności przestrzeni miejskiej dla osób niepełnosprawnych.

DISABLED PEOPLE OF ZABRZE IN THE STRATEGY FOR SOLVING SOCIAL PROBLEMS

Summary. Local self-government units due to the law were obliged to develop and implement strategies for solving social problems, especially emphasized on programs of social help to support people with disabilities. The strategy for solving social problems should be compatible with the development strategy and should lead to the achievement of its objectives. The paper presents the tasks of local self-government units and discusses the Strategy for Social Problems Solution of Zabrze and the Development Strategy of Zabrze in context of the support for people with disabilities. Actions carried out and the most important areas requiring actions to improve the accessibility of urban spaces for the disabled were discussed.

1. Wprowadzenie

Powszechność zjawiska niepełnosprawności wymaga jego uwzględnienia przy projektowaniu przestrzeni miejskiej, tak aby była ona dostępna dla wszystkich użytkowników i mogła spełniać swoją funkcję. Dla osób niepełnosprawnych duże znaczenie ma nie tylko swobodne poruszanie się po przestrzeni miejskiej, ale również dostęp do zasobów informacji. Władze samorządowe i społeczność lokalna najlepiej widzą potrzeby osób niepełnosprawnych i dlatego na jednostki samorządu terytorialnego nałożono zadania na rzecz osób niepełnosprawnych. Ich realizacja powinna być zgodna ze Strategią Rozwoju i Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Miasto Zabrze posiada opracowaną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010-2020, dla której podstawowym punktem odniesienia są kierunki działania wyznaczone w Strategii Rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020, dotyczące priorytetu nowoczesne społeczeństwo miejskie. W ramach tego priorytetu szczególne znaczenie dla osób niepełnosprawnych ma cel strategiczny C-10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej oraz cel strategiczny C-11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

Celem pracy jest analiza zadań realizowanych przez miasto Zabrze pod kątem spójności ze strategią rozwoju i strategią rozwiązywania problemów społecznych.

2. Strategie rozwiązywania problemów społecznych a zadania organów samorządu na rzecz osób niepełnosprawnych

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z komponentów strategii rozwoju samorządu, która jest tworzona w celu określenia i realizacji pożądanej wizji rozwoju. Strategia rozwoju to dokument definiujący potrzeby społeczne, gospodarcze, środowiskowe, wskazuje na kierunki działań i przedsięwzięcia, które przyczynią się do realizacji wizji rozwoju.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej¹ operuje pojęciem strategii rozwiązywania problemów społecznych. Niniejsza ustawa w art. 16, nakłada na jednostki samorządu terytorialnego i na organy administracji rządowej w zakresie ustalonym ustawą obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej. W kolejnych artykułach ustawy wymienione zostały zadania gminy, powiatu, samorządu województwa, wojewody i ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. Jednym z zadań samorządu województwa zgodnie z art. 21 niniejszej ustawy jest opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii

¹ Dz.U. 2004 Nr. 64 poz. 593 z późn. zm.

wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej, będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa, obejmującej w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki, rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi – po konsultacjach z powiatami. Powiaty z kolei na mocy art. 19 ustawy o pomocy społecznej zostały zobligowane do opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Również gminy muszą opracować i zrealizować gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych, z uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. To zadanie należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym.

Strategia wojewódzka w zakresie polityki społecznej ma być integralną częścią strategii rozwoju województwa oraz ma być opracowana po konsultacji z powiatami, z kolei powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych ma być opracowana po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. A zatem strategię w zakresie polityki społecznej opracowane przez poszczególne jednostki samorządu terytorialnego powinny ze sobą współgrać i tworzyć obszar skutecznego rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna zawierać zapisy, odnoszące się do problemów osób niepełnosprawnych, bowiem ustawa o pomocy społecznej w art. 7 wskazuje na niepełnosprawność jako jeden z powodów uprawniających do uzyskania pomocy społecznej.

Opracowanie takich strategii pozwala na ich realizację, dzięki dofinansowaniu nie tylko ze środków budżetu państwa, ale także ze środków pochodzących z Unii Europejskiej lub innych źródeł zagranicznych.

Kolejna ustawa, która nakłada na jednostki samorządu terytorialnego realizację zadań na rzecz osób niepełnosprawnych, to ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych.² Artykuł 35 ustawy wylicza zadania samorządu województwa, a art. 35a zadania powiatu, które mają być realizowane w ramach niniejszej ustawy.

Do zadań samorządu województwa zaliczono:

1. opracowanie oraz realizację wojewódzkich programów, które dotyczą wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych,

² Dz.U. 1997 Nr 123 poz.776 z późn. zm.

2. opracowywanie i przedstawianie Pełnomocnikowi informacji o prowadzonej działalności,
3. dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane³, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów,
4. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej,
5. współpracę z organami administracji rządowej oraz powiatami i gminami w realizacji zadań wynikających z ustawy,
6. współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
7. opiniowanie wniosku o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe.

Natomiast do zadań powiatu zgodnie z art. 35a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych należy:

1. opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
2. współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji ww. programów,
3. udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu ww. programów oraz rocznej informacji z ich realizacji,
4. podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
5. opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
6. współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób,
7. finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu,
8. dofinansowanie:
 - uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,

³ Dz.U. 2006 Nr 156, poz. 1118, z późn. zm.

- likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - rehabilitacja dzieci i młodzieży,
9. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
 10. pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
 11. przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
 12. realizacja zadań dotyczących zwrotu kosztów związanych z przystosowaniem zakładu i stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych zatrudnionych w tym zakładzie oraz zwrotu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy,
 13. zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom i organizacjom pozarządowym,
 14. kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
 15. współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów,
 16. doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
 17. współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, powiatowe centra pomocy rodzinie realizują zadania wymienione w punkcie 1 (z wyjątkiem opracowywania i realizacji powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudniania) oraz w pkt. 13 w części dotyczącej rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także w pkt. 4, 5, 8 i 9. Natomiast powiatowe urzędy pracy realizują zadania wymienione w pkt. 1 (z wyjątkiem opracowywania i realizacji powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej) oraz w pkt. 13 w części dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a także w pkt. 10, 11, 12, 14, 15, 16 i 17. Ponadto, zgodnie z art. 38 ust. 1 i 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, kierownik powiatowego urzędu pracy jest zobowiązany do inicjowania i organizacji szkoleń dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych lub innych osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, a zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy lub będących w okresie wypowiedzenia

umowy o pracę z przyczyn nie dotyczących pracowników, w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia, podwyższenia dotychczasowych kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej.

3. Realizacja strategii rozwoju i strategii rozwiązywania problemów społecznych z zakresu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na przykładzie miasta Zabrze

Ustawa o pomocy społecznej w art. 19 nakłada na powiaty obowiązek opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

W strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Zabrze na lata 2010-2020 opracowano cele strategiczne i cele szczegółowe w poszczególnych obszarach, które bezpośrednio odnoszą się do osób niepełnosprawnych.

W obszarze rodzina i jej funkcje do celów strategicznych, które odnoszą się do osób niepełnosprawnych, zaliczono integrację i rehabilitację osób niepełnosprawnych, a do celów szczegółowych zaliczono kontynuowanie usług oraz promowanie wolontariatu poprzez Centrum Wolontariatu i kontynuowanie Miejskiego Programu Integracji i Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach którego nastąpi:

- kontynuowanie funkcjonowania WTZ,
- animowanie powstawania grup samopomocowych dla rodzin osób niepełnosprawnych oraz samych niepełnosprawnych,
- kontynuowanie procesu likwidacji barier architektonicznych w instytucjach publicznych i budynkach użyteczności publicznej.

W obszarze rynek pracy, zatrudnienie, bezrobocie do celów szczegółowych dotyczących m.in. osób niepełnosprawnych zaliczono Tworzenie mechanizmów aktywizacji zawodowej osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W obszarze zdrowie do celów szczegółowych dotyczących osób niepełnosprawnych zaliczono:

- uruchomienie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie,
- kontynuację wspierania przez samorząd działalności oddziału rehabilitacyjnego oraz oddziału dla przewlekle chorych.

W obszarze edukacja opracowano następujące cele szczegółowe dotyczące osób niepełnosprawnych:

- poszerzenie oferty edukacyjnej dla młodzieży niepełnosprawnej poprzez tworzenie (według potrzeb) klas integracyjnych w szkołach na poziomie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych,
- dostosowanie i modernizacja infrastruktury szkół, z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zgodnie ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Zabrze na lata 2010-2020 powyższe działania na rzecz osób niepełnosprawnych mają być finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, z funduszy krajowych. Do tej pory uzyskano dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2007-2013⁴ w kwocie 20 644 214,97 zł na realizację projektów, w których beneficjentami są m.in. osoby niepełnosprawne:

- Krok do przodu.
- Reintegracja, Aktywność, Praca. Program na rzecz integracji społeczno-zawodowej w gminie Zabrze (w ramach tego projektu został zorganizowany dla 21 niepełnosprawnych uczestników projektu turnus rehabilitacyjny połączony z treningiem kompetencji i umiejętności społecznych oraz w ramach zajęć Klubu Integracji Społecznej osoby niepełnosprawne miały kontakt z doradcą zawodowym, psychologiem, prawnikiem).
- Bądź mądry – bądź cool!
- Kreatywna szkoła to sukces zawodowy ucznia.
- Temida i Psyche trafiają w dychę!

Z Europejskiego Funduszu Rozwoju regionalnego na lata 2007-2013 uzyskano dofinansowanie w kwocie 34 649 138,25 zł na realizację następujących projektów:

- Adaptacja przemysłowych budynków Gminy Zabrze na potrzeby Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Zawodowego.
- Budowa systemu informacji o terenie dla miasta Zabrze.
- W sieci kultury – utworzenie systemu e-informacji kulturalnej na terenie gminy Zabrze.
- Po drodze z kulturą – oznakowanie obiektów atrakcyjnych kulturowo wraz z utworzeniem sieci elektronicznych punktów informacji kulturalnej na terenie Gminy Zabrze.

⁴ www.mapadotacji.gov.pl

- Adaptacja budynku przy ul. Roosevelta 32 w Zabrzu na potrzeby dydaktyczno-
edukacyjne Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej.
- Adaptacja budynku biblioteki Donnersmarcków dla potrzeb Filharmonii Zabrzeńskiej.
- Utworzenie bazy dydaktyczno-sportowej wydziału AWF. Przebudowa części
pomieszczeń hali sportowej Pogoń przy ul. Wolności 406 w Zabrzu na potrzeby
AWF.
- Przebudowa budynku Domu Muzyki i Tańca w Zabrzu.
- Przebudowa sceny i widowni Teatru Nowego w Zabrzu.

Powiatowa strategia w zakresie polityki społecznej ma być integralną częścią strategii rozwoju powiatu. Miasto Zabrze posiada opracowaną Strategię Rozwoju Miasta na lata 2008-2020, a w bieżącym roku opracowano również Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2010-2020.

Podstawowym punktem odniesienia dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są cele strategiczne, kierunki działań i przedsięwzięcia rozwojowe wyznaczone w Strategii Rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020 w ramach priorytetu „Nowoczesne społeczeństwo miejskie”.

Tabela 1

Cele strategiczne, kierunki działań i przedsięwzięcia rozwojowe dla priorytetu
„Nowoczesne społeczeństwo miejskie”

Cele strategiczne	Kierunki działań	Przedsięwzięcia rozwojowe
C5. Poprawa bezpieczeństwa	K 5.1. Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa w najbardziej zagrożonych dzielnicach	PR 5.1.1. Monitoring wizyjny najbardziej niebezpiecznych obszarów miasta
	K 5.2. Przeciwdziałanie wandalizmowi	PR 5.2.1. Skuteczne egzekwowanie kar za akty wandalizmu PR 5.2.2. Naprawienie uszkodzonych i zdewastowanych urządzeń miejskich PR 5.2.3. Powołanie komórki organizacyjnej ds. szybkiej interwencji
	K 5.3. Współpraca z Policją	PR 5.3.1. Program „Razem bezpieczniej”
C6. Podniesienie jakości kształcenia mieszkańców	K 6.1. Wzrost znajomości języków obcych, umiejętności w zakresie obsługi Internetu, rozwijanie talentów, zainteresowań lokalną tradycją	PR 6.1.1. Program zajęć pozalekcyjnych
	K 6.2. Racjonalizacja kierunków kształcenia	PR 6.2.1. Program rozwoju systemu edukacji, głównie zawodowej oraz specjalnej
	K 6.3. Wspieranie rozwoju szkół wyższych w zakresie unowocześnienia kierunków kształcenia	PR 6.3.1. Inicjowanie i uczestnictwo w projektach kreujących i wzbogacających ofertę dydaktyczną szkół wyższych
	K 6.4. Podniesienie standardu funkcjonowania placówek edukacyjnych	PR 6.4.1. Remonty obiektów edukacyjnych PR 6.4.2. Zakup wyposażenia dydaktycznego PR 6.4.3. Budowa nowych szkół warunkowana rozwojem budownictwa mieszkaniowego

cd. tab. 1

C7. Rozwój różnych form aktywności kulturalnych mieszkańców	K 7.1. Tworzenie różnorodnej oferty kulturalnej dla mieszkańców	PR 7.1.1. Kreowanie nowych oraz wspomaganie istniejących imprez kulturalnych
	K 7.2. Tworzenie warunków dla działalności kulturalnej	PR 7.2.1. Program wspierania młodych talentów PR 7.2.2. Adaptacja zasobów komunalnych dla potrzeb działalności kulturalnej PR 7.2.3. Budowa nowych siedzib dla istniejących instytucji kulturalnych
C 8. Aktywizacja sportowo-rekreacyjna mieszkańców	K 8.1. Podniesienie atrakcyjności i użyteczności istniejących urządzeń i obiektów sportowo-rekreacyjnych	PR 8.1.1. Wsparcie działalności sportowo-rekreacyjnej, w tym imprez i zajęć pozalekcyjnych PR 8.1.2. Program remontów i modernizacji istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych
	K 8.2. Tworzenie nowych urządzeń infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	PR 8.2.1. Program rozwoju systemu ścieżek rowerowych PR 8.2.2. Program budowy punktów aktywnej rekreacji dla dzieci i młodzieży w poszczególnych dzielnicach miasta
C9. Podniesienie standardu istniejących komunalnych zasobów mieszkaniowych	K 9.1. Modernizacja komunalnych zasobów mieszkaniowych	PR 9.1.1. Program remontów i modernizacji
	K 9.2. Przywrócenie świetności zabytkowych zasobów mieszkaniowych	PR 9.2.1. Program odnowy zabytkowych zasobów mieszkaniowych
	K 9.3. Restrukturyzacja zarządzania lokalnymi zasobami mieszkaniowymi	PR 9.3.1. Program gospodarki mieszkaniowej (remonty i modernizacja) PR 9.3.2. Prywatyzacja lokali mieszkalnych
C10. Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej	K 10.1. Poprawa skuteczności zaangażowania w rozwiązanie problemów społecznych	PR 10.1.1. Aktualizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych PR 10.1.2. Uczestnictwo w przedsięwzięciach organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej PR 10.1.3. Projekty w zakresie poprawy dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych
	K 10.2. Zapobieganie marginalizacji społecznej wybranych obszarów miasta	PR 10.2.1. Program przeciwdziałania patologiom społecznym PR 10.2.2. Minimalizowanie skutków wykluczenia społecznego
	K 10.3. Wspieranie działalności placówek służby zdrowia	PR 10.3.1. Modernizacja szpitali PR 10.3.2. Projekty w zakresie poprawy jakości świadczenia usług przychodni
C 11. Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego	K 11.1. Zapewnienie dostępu do Internetu i wykorzystanie technologii ICT	PR 11.1.1. Budowa zabrańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej PR 11.1.2. Budowa lokalnych sieci szerokopasmowych PR 11.1.3. Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu tzw. hot-spot'ów PR 11.1.4. Wdrożenie nowych systemów teleinformatycznych w administracji publicznej w tym usług publicznych on-line PR 11.1.5. Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych

Źródło: Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju miasta Zabrze na lata 2008-2020 można wskazać przedsięwzięcia rozwojowe, mające istotny wpływ na życie osób niepełnosprawnych w ramach priorytetu „Nowoczesne społeczeństwo miejskie”:

- Program rozwoju systemu edukacji głównie zawodowej oraz specjalnej.
- Uczestnictwo w przedsięwzięciach organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.
- Projekty w zakresie poprawy dostępności obiektów publicznych dla osób niepełnosprawnych.
- Budowa zabrzańskiej szerokopasmowej sieci światłowodowej.
- Budowa lokalnych sieci szerokopasmowych.
- Stworzenie miejsc bezprzewodowego dostępu do Internetu, tzw. hot-spot’ów.
- Wdrożenie nowych systemów teleinformatycznych w administracji publicznej, w tym usług publicznych on-line.
- Projekty w zakresie elektronicznego udostępniania zasobów bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych.

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Strategii Rozwoju Miasta Zabrze za 2008 rok w ramach celu strategicznego C6 – podniesienie jakości kształcenia mieszkańców zrealizowano następujące przedsięwzięcia rozwojowe na rzecz osób niepełnosprawnych:

- tworzenie systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w Przedszkolu nr 34 i Przedszkolu nr 48,
- tworzenie dodatkowych klas terapeutycznych.

W ramach celu strategicznego C10 – racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, na rzecz osób niepełnosprawnych wykonano zadania w zakresie:

- usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych dla osób starych, chorych i niepełnosprawnych – przeznaczona kwota 450 000 zł,
- wspierania działań mających na celu integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem – przeznaczona kwota 18 000 zł,
- przeciwdziałania marginalizacji osób i ich rodzin dotkniętych niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą – przeznaczona kwota 65 000 zł,
- organizacji i propagowania wolontariatu – przeznaczona kwota 12 000 zł,
- organizacji wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych,
- dostosowania Szkoły Podstawowej nr 14 z Oddziałami Integracyjnymi dla dzieci niepełnosprawnych poprzez zniesienie barier architektonicznych,
- dostosowania wyposażenia dla dzieci specjalnej troski w Zespole Szkół Specjalnych nr 39 w Zabrzu – przeznaczona kwota 88 000 zł,

- opracowania dokumentacji projektowo-kosztorysowej dotyczącej likwidacji barier architektonicznych w Przedszkolu nr 48 z Oddziałami Integracyjnymi.

Działania w ramach celu strategicznego C11 – kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego – umożliwiają niepełnosprawnym dostęp do zasobów informacji i usług, co dla nich jest równie istotne jak dostęp do przestrzeni publicznej. W 2008 roku w ramach celu strategicznego C11 do działań ułatwiających dostęp do informacji osobom niepełnosprawnym można zaliczyć:

- opracowanie koncepcji budowy Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej,
- otwarcie Punktu Obsługi Interesantów w Centrum Handlowym M1, w którym można uzyskać informacje dotyczące prac prowadzonych przez poszczególne wydziały,
- zakupienie i udostępnienie mieszkańcom ortomapę miasta Zabrze,
- podjęcie działań mających na celu wdrożenie systemu zarządzania informacją w JST, systemu elektronicznej archiwizacji dokumentów w JST, systemu elektronicznego obiegu dokumentów w JST.

Zgodnie ze Sprawozdaniem z Realizacji Strategii Rozwoju Miasta Zabrze za 2009 rok w ramach celu strategicznego C10 – Racjonalizacja działań w ramach polityki społecznej, wykonano 4 zadania z zakresu „Działania na rzecz osób niepełnosprawnych i chorych”, mianowicie:

- Opieka i pomoc osobom z chorobą nowotworową i ich rodzinom – przeznaczona kwota 30 000 zł.
- Wspieranie działań mających na celu integrację osób niepełnosprawnych ze środowiskiem – przeznaczona kwota 23 000 zł.
- Przeciwdziałanie marginalizacji osób i ich rodzin dotkniętych niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą – przeznaczona kwota 74 700 zł.
- Organizacja i propagowanie wolontariatu – przeznaczona kwota 10 000 zł.

Warto podkreślić, że w ramach celu strategicznego C11 – Kształtowanie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego, w 2009 roku utworzono punkt publicznego dostępu do sieci internetowej, a w trakcie wdrożenia znajdowały się:

- System zarządzania informacją w JST.
- System elektronicznej archiwizacji dokumentów.
- System elektronicznego obiegu dokumentów.

Ponadto, przystąpiono do przygotowania i realizacji projektu pn.: „Wdrożenie Kompleksowego Systemu Obiegu Dokumentów w Gminie Zabrze w powiązaniu z platformą SEKAP”, a także są kontynuowane prace dotyczące budowy Zabrzeńskiej Szerokopasmowej Sieci Światłowodowej.

Dla osób niepełnosprawnych szczególne znaczenie ma swobodne poruszanie się po przestrzeni miejskiej, co wiąże się z możliwością korzystania z komunikacji miejskiej, która, jak do tej pory, nie jest przyjazna osobom dotkniętym niepełnosprawnością (C14. Poprawa dostępności komunikacyjnej miasta). Ważne jest zatem usuwanie barier w środkach komunikacji miejskiej, na ulicach, skwerach i innych stałych elementach architektury miasta. Niestety, zarówno w 2008, jak i w 2009 roku nie dokonano zakupu nowych jednostek w ramach wymiany taboru tramwajowego oraz nie dokonano modernizacji sieci tramwajowej. Zgodnie z porozumieniem z dnia 23 lipca 2009 roku między Gminą Zabrze a Tramwajami Śląskimi SA, spółka zobowiązała się m.in. do zakupu taboru niskopodłogowego i modernizacji torowiska. Ponadto, 25 października 2010 roku prezydent Małgorzata Mańka-Szulik podpisała umowę w sprawie dzierżawy dworca, który zostanie gruntownie przebudowany. Powstanie tam centrum przesiadkowe oraz punkt biznesowo-handlowy. Dzięki tej inwestycji dworzec stanie się nowoczesny, funkcjonalny i przyjazny dla pasażerów. Nowy obiekt połączy ze sobą różne środki komunikacji – transport kolejowy z komunikacją autobusową i tramwajową, co ułatwi m.in. osobom niepełnosprawnym korzystanie z komunikacji publicznej (przedsięwzięcie realizowane w ramach celu strategicznego C20 – Poprawa międzynarodowej dostępności komunikacyjnej miasta).

4. Podsumowanie

Niewątpliwie miasto Zabrze dba o osoby niepełnosprawne, bowiem zarówno w strategii rozwoju miasta, jak i w strategii rozwiązywania problemów społecznych uwzględniono potrzeby osób niepełnosprawnych, a podejmowane działania przekładają się na realizację celów sformułowanych w obu strategiach. W mieście są realizowane działania mające na celu ułatwienie dostępu do informacji, usuwanie barier architektonicznych, a w ramach projektów dotyczących przebudowy i adaptacji poszczególnych budynków użyteczności publicznej są realizowane działania dostosowujące te budynki do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Realizuje się również działania w zakresie pomocy pielęgnacyjnej, opiekuńczej, edukacyjnej, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu.

W niewystarczającym zakresie realizowano zadania dotyczące dostępności przestrzeni miejskiej, obejmujące środki masowego transportu, ich koordynację, integrację różnych systemów transportu (tzw. węzły komunikacyjne) oraz dostępność całej infrastruktury, m.in. przystanki, systemy informacji dla pasażerów, środki masowego transportu, należy jednak oczekiwać, że w najbliższych latach ta sytuacja się zmieni, ponieważ podpisano już umowy i zawarto porozumienia mające na celu poprawę dostępności komunikacyjnej miasta.

Bibliografia

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. 2004, Nr 64, poz. 593 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych. (Dz.U. 1997, Nr 123, poz. 776 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 2006, Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.).
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Zabrze na lata 2010-2020.
5. Strategia Rozwoju Miasta Zabrze na lata 2008-2020.

Abstract

Undoubtedly, Zabrze cares about people with disabilities because the city's development strategy and the strategy for solving social problems include the needs of disabled people and actions in this area concern the realization of the objectives of both strategies. In Zabrze different activities are carried out to facilitate access to information, to remove architectural barriers and in projects of reconstruction and adaptation of individual buildings of public utility activities to adapt these buildings for the disabled. Additionally, actions are undertaken to implement activities in the field of nursing assistance, care, education, equal opportunities for persons with disabilities and to prevent their social exclusion. Unfortunately, unsatisfactory actions are carried out in the area of urban space, including the availability of mass transportation, the coordination, integration of different transport systems (called hubs) and the availability of the entire infrastructure, including stops, passenger information systems, and mass transportation. However, in the coming years it is expected the change of this situation. Important contracts and agreements have been already signed to improve the accessibility of the municipal transport services for the disabled.